

Bruselj, 18.12.2015
COM(2015) 906 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Tretje poročilo o napredku Kosova* pri izpolnjevanju zahtev iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima

{SWD(2015) 706 final}

1. UVOD

Evropska komisija je 19. januarja 2012 začela dialog s Kosovom* o liberalizaciji vizumskega režima. 14. junija 2012 je kosovski vladi tako izročila časovni načrt za liberalizacijo vizumskega režima. V tem dokumentu so bili opredeljeni vsa zakonodaja in drugi ukrepi, ki jih mora Kosovo sprejeti in izvajati v svojih prizadevanjih za liberalizacijo vizumskega režima.

Komisija je sprejela dve poročili o napredku Kosova v okviru dialoga o vizumih; prvo z dne 8. februarja 2013¹ in drugo z dne 24. julija 2014². Ti poročili sta vključevali oceno napredka, ki ga je doseglo Kosovo, priporočila kosovskim organom in statistične podatke o pričakovanih migracijskih in varnostnih učinkih brezvizumskega režima.

To je tretje poročilo, v katerem je Komisija ocenila napredek Kosova pri izpolnjevanju zahtev iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima. Poročilo povzema pomembne dogodke v zvezi z izvajanjem zakonodaje in daje priporočila za področja, na katerih so potrebni nadaljnji ukrepi za popolno uskladitev z zahtevami iz časovnega načrta. Priložen mu je delovni dokument služb Komisije³, ki obravnava pričakovane varnostne in migracijske učinke liberalizacije vizumskega režima.

Poročilo in priloženi dokument temeljita na poročilih, ki jih je predložila kosovska vlada, poročilih strokovnjakov iz držav članic EU, ki so sodelovali pri ocenjevalni misiji julija 2015, informacijah, prejetih od urada EU na Kosovu, misije EULEX in agencij EU, ter statističnih podatkih, ki jih je pripravil Eurostat in so jih predložile države članice.

Dialog o vizumskem režimu se izvaja brez poseganja v stališča držav članic EU o statusu Kosova.

2. ZAHTEVE, POVEZANE S PONOVNIM SPREJEMOM IN PONOVNO VKLJUČITVIJO

2.1 Ponovni sprejem

Kosovo na področju ponovnega sprejema izpolnjuje **vseh sedem zahtev**.

Pravni okvir o ponovnem sprejemu je vzpostavljen. Kosovo je sklenilo sporazume o ponovnem sprejemu s 17 državami članicami EU, tremi pridruženimi schengenskimi državami in dvema državama Zahodnega Balkana.⁴ 15. decembra 2015 je podpisalo sporazum o ponovnem sprejemu s Turčijo in začelo pogajanja z drugimi državami.

* To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSZN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

¹ COM(2013) 66 final.

² COM(2014) 488.

³ SWD(2015) 706.

⁴ Albanija, Avstrija, Bolgarija, Češka, Črna gora, Danska, Estonija, Finska, Francija, Hrvaška, Italija, Lihtenštajn, Madžarska, Malta, Nemčija, Norveška, Slovenija, Švedska, Švica in enoten sporazum, sklenjen z Belgijo, Luksemburgom in Nizozemsko.

Ponovni sprejem državljanov Kosova dobro deluje, vključno s ponovnim sprejemom ranljivih oseb⁵. Kosovo je izboljšalo obravnavo prošenj, nerešene zadeve pa niso več zaskrbljujoče. Podatkov o ponovnem sprejemu državljanov tretjih držav in oseb brez državljanstva ni.

2.2 Ponovna vključitev

Kosovo na področju ponovne vključitve izpolnjuje **dve od treh zahtev**.

V letu 2015 je bilo skladu za ponovno vključitev dodeljenih 3,2 milijona EUR iz proračunskih sredstev Kosova, vključno z 1 milijonom EUR sredstev za gradnjo bivališč, namenjenih povratnikom. 20 % teh sredstev je bilo porabljenih v prvi polovici istega leta. Vzpostavljen je bil sistem za vodenje zadev, ki povratnikom omogoča lažji dostop do storitev ponovne vključitve. Rok za upravičenost ostaja julij 2010, vendar lahko številne nujne storitve, kot so prevoz, nastanitev in zdravstvena pomoč, uporabljajo tudi tiste osebe, ki so Kosovo zapustile po tem datumu in se nato vrnile. Ranljivim posameznikom je na voljo vrsta storitev, financiranih iz tega sklada, ne glede na datum njihovega odhoda s Kosova.

V prvi polovici leta 2015 je od 2,744 povratnikov, ki so bili zabeleženi v sistemu za vodenje zadev, 1 542 oseb (56 %) po vrnitvi na Kosovo prejelo takojšnjo pomoč, npr. prevoz, nastanitev, hrano in zdravstveno pomoč; 256 oseb (9 %) od vseh zabeleženih v sistemu pa je uporabilo storitve „trajnostne“ ponovne vključitve, kot sta dodatek za iskalce zaposlitve ter podpora za poslovne načrte. Še naprej bi bilo treba razvijati programe usposabljanja za kvalificirane povratnike in programe ponovne vključitve otrok v šolski sistem, zlasti prek jezikovnega usposabljanja.

Priporočilo št. 1:

- Za izpolnjevanje vseh zahtev na področju ponovne vključitve bi bilo treba v celoti izplačati sredstva sklada za ponovno vključitev s poudarkom na nujenju pomoči pri zaposlovanju, ustanavljanju malih podjetij, poklicnem usposabljanju in jezikovnem usposabljanju otrok.

3. SKLOP 1: VARNOST DOKUMENTOV

Kosovo na področju varnosti dokumentov izpolnjuje **osem od devetih zahtev**.

Varnostne značilnosti osebnih potnih listin, osebnih izkaznic in dokumentov o izvoru so zadovoljive. Ti dokumenti so v skladu z varnostnimi standardi Mednarodne organizacije civilnega letalstva in EU.

Kosovski sistem registracije osebnih stanj (CSRS) se je zelo izboljšal. Cilj tekočega dela je ustvariti enotno osrednjo podatkovno zbirko, ki bi združevala podatke iz obstoječih podatkovnih zbirk ob hkratnem preverjanju celovitosti in kakovosti vhodnih podatkov. Nova različica sistema CSRS, ki zahteva strogo preverjanje vsakič, ko se izda nova listina o osebnem stanju, je bila izdana julija 2015, izdajo pa je spremljalo ustrezno usposabljanje.

Ko državljani zaprosijo za listino o osebnem stanju, se jim izda enolična osebna identifikacijska številka, ki je povezana z njihovimi biometričnimi podatki. Na ta način je

⁵ V času izredne migracijske krize s Kosova med septembrom 2014 in aprilom 2015 je 87 495 državljanov Kosova zaprosilo za azil v državah članicah EU in pridruženih schengenskih državah. V prvih desetih mesecih leta 2015 je Kosovo ponovno sprejelo 9 182 svojih državljanov.

Urad za matične zadeve lahko preveril osebne podatke 1 602 453 državljanov ali 86 % prebivalstva.

Urad za matične je leta 2014 sklenil memorandume o soglasju s kosovskim tožilskim svetom, sodnim svetom, policijo, enoto za finančni nadzor, davčno upravo in carinskimi organi, da bi se zagotovila povezljivost njihovih podatkovnih zbirk. Večina teh podatkovnih zbirk je zdaj povezanih.

Spremembe imen in priimkov ureja sekundarna zakonodaja, sprejeta maja 2015 in spremenjena novembra 2015. Pri vlogi za spremembo je treba preveriti kazensko evidenco vložnika in ugotoviti, ali zoper njega ne poteka kazenska preiskava, odobriti jo morajo policija in sodni organi, vložiti pa jo je mogoče le vsakih pet let. S spremembami, sprejetimi novembra 2015, je bil ustanovljen poseben odbor Urada za matične zadeve, da bi preverjal vloge za spremembo imen na podlagi izpiskov iz sistema CSRS. Pričakovano je, da bo ta odbor v prihodnje svetoval občinam, ali naj vloge odobrijo. Ta sprememba zakonodaje bi se morala zdaj v celoti izvajati.

Priporočilo št. 2:

- Za izpolnjevanje vseh zahtev na področju varnosti dokumentov bi Kosovo moralo dokazati, da izvaja spremenjeno sekundarno zakonodajo o spremembah imen.

4. SKLOP 2: UPRAVLJANJE MEJE / RAZMEJITVENIH ČRT IN MIGRACIJ

4.1 Upravljanje meje / razmejitenih črt

Kosovo na področju upravljanja meje / razmejitenih črt, vključno z odgovornostjo prevoznikov, izpolnjuje **štirinajst od petnajstih zahtev**.

Kosovska zakonodaja je v veliki meri skladna s schengenskim pravnim redom, kontrole pa se opravljajo v skladu s standardi EU. Mejni prehodi / prehodi na razmejitenih črtah so dovolj dobro opremljeni za izvajanje kontrol v prvi in drugi vrsti razen prehoda Merdare/Merdarë, kjer se trenutno vzpostavlja skupni mejni prehod v okviru integriranega upravljanja meja. V skladu s priporočili strokovne misije iz julija 2015 so kosovski organi sredi novembra 2015 ponovno uvedli izstopne kontrole na glavnem mejnem prehodu / prehodu na razmejiteni črti z Albanijo.

Zadevni organi imajo za nadzor pretoka prometa in potnikov na voljo ustrezno osebje in so zadostno opremljeni za varovanje meje. Za spremljanje območij z visokim tveganjem uporabljajo analizo tveganj, vendar število odkritih primerov ostaja nizko. Uprava za varnost hrane in veterinarstvo ima dostop do interneta.

Center za integrirano upravljanje meje na Kosovu deluje v celoti. V centru je zaposleno osebje iz vseh ustreznih organov, odgovorno pa je za strateške in operativne analize tveganj na centralni ravni, izmenjavo informacij in varstvo podatkov. Na lokalni ravni se analiza tveganj opravlja na mejnih prehodih.

Sodelovanje s sosednjimi državami se je izboljšalo. Kosovo bi moralo ratificirati sporazum o določitvi meje / razmejiteni črte s Črno goro, preden se za državljane Kosova odpravi vizumska obveznost.

Sodelovanje Kosova z agencijo Frontex se je občutno izboljšalo. Vsi zadevni organi so seznanjeni z razmerami na področju kaznivih dejanj, povezanih z mejami / razmejitenimi črtami, vendar število odkritih in preiskovanih primerov v zvezi z omogočanjem nezakonitih migracij, trgovino z ljudmi in trgovino s prepovedanimi drogami ostaja nizko.

Priporočilo št. 3:

- Za izpolnjevanje vseh zahtev na področju upravljanja meja / razmejitvenih črt bi Kosovo moralo ratificirati sporazum o določitvi meje / razmejitvene črte s Črno goro, preden se za državljane Kosova odpravi vizumska obveznost.

4.2 Upravljanje migracij

Kosovo na področju upravljanja migracij izpolnjuje **vseh deset zahtev**.

Kosovska zakonodaja na področju upravljanja migracij je v skladu s pravnim redom EU.

Kosovski vizumski informacijski sistem (KVIS) se je začel uporabljati na 15 diplomatskih ali konzularnih predstavništvih Kosova v tujini od skupno 30. Večina preostalih 15 misij, ki niso povezane s sistemom KVIS, ima sedež v državah članicah EU ali pridruženih schengenskih državah, v katerih je vsaj eno konzularno predstavništvo že povezano s tem sistemom, običajno tisto v prestolnici. Zaradi omejenega števila kosovskih diplomatskih predstavništev po svetu je sistem KVIS na voljo samo v nekaj ameriških, afriških in azijskih prestolnicah. Da bi dostop do tega sistema omogočili vsem državljanom tretjih držav, ki za vstop na Kosovo potrebujejo vizum⁶, so kosovski organi obravnavo vlog za izdajo vizumov začeli prenašati na zunanje ponudnike storitev, hkrati pa so ohranili nadzor nad odločitvami glede vlog. Ta postopek bi se moral nadaljevati.

V skladu z Zakonikom o schengenskih mejah se na kosovskih mejah vizumi izdajajo le v izjemnih okoliščinah⁷.

Razširjeni migracijski profil Kosova je dobro razvit. Mogoče bi ga bilo nadalje izpopolniti z vključitvijo informacij o kosovski diaspori.

Kosovo je tujcem leta 2014 izdalo 77 dovoljenj za prebivanje. Ker je vključevanje tujcev še vedno v povojih, bi moralo Kosovo na tem področju izkoristiti izkušnje, ki jih je pridobilo pri izvajanju programa ponovne vključitve.

Kosovo svoja centra za tujce – začasnega na letališču v Prištini in stalnega v Vranidollu – upravlja v skladu z direktivo EU o vračanju. Povratnikom so zagotovljena primerna postopkovna jamstva in dostop do storitev, kot zahteva direktiva o vračanju. V obeh centrih bi moral biti na voljo letak z opisom postopkovnih jamstev za povratnike.

Trenutno poteka postopek povezovanja različnih podatkovnih zbirk, ki se uporabljajo na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj in na področju migracij⁸.

4.3 Azil

Kosovo na področju azila izpolnjuje **šest od sedmih zahtev**.

Kosovska zakonodaja je v skladu s pravnim redom EU, Kosovo pa ima vzpostavljeno potrebno institucionalno ureditev in vire za nudenje mednarodne zaščite prosilcem za azil.

⁶ Vizum za vstop na Kosovo potrebujejo državljani 88 držav. Državljan držav članic EU in pridruženih schengenskih držav so izvzeti iz vizumske obveznosti. Državljan tretjih držav, ki za vstop na Kosovo potrebujejo vizum, lahko na Kosovu ostanejo 15 dni, če imajo veljaven schengenski vizum za večkratni vstop. Te določbe se uporabljajo tudi za osebe, ki imajo potno listino za begunca ali osebo brez državljanstva.

⁷ Med oktobrom 2014 in oktobrom 2015 je bilo na kosovskih mejnih prehodih / prehodih na razmejitvenih črtah izdanih le osem vizumov.

⁸ Ti sistemi vključujejo: sistem upravljanja meja (BMS), kosovski policijski informacijski sistem (KPIS), kosovski vizumski informacijski sistem (KVIS), sistem registracije osebnih stanj (CSRS) in sistem za vodenje zadev za povratnike ter podatkovno zbirko o azilu in migracijah.

Po podatkih Urada Visokega komisarja Združenih narodov za begunce (UNHCR) je na Kosovu leta 2013 za azil zaprosilo 62 oseb, leta 2014 pa 98. Subsidiarna zaščita je bila leta 2013 odobrena štirim prosilcem, leta 2014 pa enemu. Čeprav ga je zahodnobalkanska migracijska pot doslej obšla, bi moralo Kosovo vseeno izkoristiti svoje zmogljivosti za dodelitev mednarodne zaščite tistim, ki so do nje upravičeni.

Kosovo je leta 2015 okrepilo sodelovanje z uradom UNHCR, zlasti na področju tolmačenja na daljavo. Pripravilo je svoj seznam tolmačev in sklenilo sporazum z uradom UNHCR, da bi uporabilo vire urada za tolmačenje na daljavo za jezike, ki jih seznam Kosova ne pokriva.

Priporočilo št. 4:

- Za izpolnjevanje vseh zahtev na področju azila bi Kosovo moralo spremljati razloge za nizko število odobrenih prošelj za azil.

5. SKLOP 3: JAVNI RED IN VARNOST

5.1 Preprečevanje organiziranega kriminala, korupcije in terorizma ter boj proti njim

Kosovo na področju boja proti organiziranemu kriminalu, korupciji in terorizmu izpolnjuje **dvanajst od petnajstih zahtev**.

Junija 2015 je kosovska skupščina sprejela spremembe štirih temeljnih zakonov⁹, ki podpirajo kosovski sistem kazenskega pravosodja. S temi spremembami so se uskladila merila za imenovanje ter razrešitev sodnikov in tožilcev, hkrati pa se je povečala njihova neodvisnost, saj so jim bila dodeljena pooblastila za predlaganje lastnih proračunov. Na kosovskem sodnem in tožilskem svetu se trenutno zapolnjujejo prosta delovna mesta¹⁰.

Oktobra 2015 je sodni svet tri sodnike premestil na oddelek za huda kazniva dejanja pri temeljnem sodišču v Prištini, s čimer se je skupno število sodnikov povečalo na 14. Podobne dobrodošle spremembe bi bilo treba uvesti na vseh oddelkih za huda kazniva dejanja pri sodiščih na Kosovu. Nadaljnje okrepitve človeških virov na oddelkih za huda kazniva dejanja pri temeljnih sodiščih, vključno z usposobljenimi sodniki in podpornim osebjem, bi morale z ustreznim proračunom postati prednostna naloga Kosova.

Leta 2014 je sodni svet sprejel strategijo za zmanjšanje sodnih zaostankov, s katero naj bi se do konca leta 2016 izvršila večina sodb v upravnih sporih¹¹. Sodni svet bi zdaj moral omejene vire prednostno razvrstiti na takšen način, da bi se sodniki z oddelkov za huda kazniva dejanja ob pomoči podpornega osebja lahko osredotočili na sojenja v zadevah, povezanih s hudimi oblikami organiziranega kriminala in korupcijo.

Dosežki Kosova pri razsodbah v primerih hudih oblik organiziranega kriminala in korupcije so še vedno omejeni, delno zaradi težav z zmogljivostmi, ki vplivajo na sodstvo¹². Da bi to odpravili, je glavni tožilec oktobra 2015 imenoval vršilca dolžnosti vodje posebnega tožilstva kot osrednjega koordinatorja za izbiro in ciljno obravnavo odmevnih zadev, povezanih s hudimi oblikami organiziranega kriminala in korupcijo. Kosovo bi zdaj moralo preučiti možnost, da uradu osrednjega koordinatorja podeli pooblastila in vire za vodenje multidisciplinarnih skupin, sestavljenih iz posebnih tožilcev, policistov ter carinskih in davčnih uradnikov, ki bi izvajale finančne preiskave in spremljale pravosodno ukrepanje v odmevnih zadevah organiziranega kriminala in korupcije, vključno z zamrznitvijo in zasegom sredstev, izvrševanjem odredb o zaplembi in vračilom nezakonito pridobljenih sredstev družbi.

Kosovo se trudi razviti celovit sistem za vodenje zadev, ki bi omogočal sledenje zadev vse od faze zbiranja obveščevalnih podatkov in izvajanja preiskav prek kazenskega pregona do obsodbe in odvzema premoženjske koristi. Urad osrednjega koordinatorja, odgovoren za odmevne zadeve organiziranega kriminala in korupcije, bi moral sprejeti ukrepe za krepitev

⁹ Zakon o sodiščih, zakon o sodnem svetu Kosova, zakon o tožilskem svetu Kosova, zakon o tožilstvu.

¹⁰ Od 171 prostih tožilskih delovnih mest se jih je na tožilskem svetu zapolnilo 157. Trenutno se pripravlja tudi razpis za zaposlitev 15 tožilcev iz manjšin.

¹¹ Od 102 009 primerov, ki so bili decembra 2011 opredeljeni kot sodni zaostanki, so kosovska sodišča leta 2014 izvršila približno 25 275 starih primerov (skoraj 25 % sodnih zaostankov). V večini teh primerov je bilo treba razsoditi glede plačila računov za komunalne storitve. Sodni svet namerava še bolj zmanjšati sodni zaostanek izvršitev do leta 2016, zlasti prek alternativnega reševanja sporov.

¹² Tožilstvo je v zvezi z organiziranim kriminalom leta 2013 vložilo dve obtožnici, leta 2014 osem obtožnic in v prvi polovici leta 2015 tri obtožnice. Leta 2013 je vložilo 314 obtožnic v zvezi s korupcijo, leta 2014 444 obtožnic in v prvi polovici leta 2015 128 obtožnic. Podatkov o obsodbah v teh primerih ni.

operativnih in informacijskih povezav med organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in tožilstvom. Pripravljalno delo že poteka.

Strategija vlade iz leta 2014 za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma se izvaja, vendar število obsodb zaradi pranja denarja ostaja nizko.

Kosovo je doseglo določen napredek pri zamrznitvi in zasegu nezakonito pridobljenih sredstev, vendar je bil le majhen delež takšnih sredstev tudi zaplenjen¹³. Zaradi neizdaje zadostnega števila odredb o zaplembi je Organ za upravljanje zaseženih in zaplenjenih sredstev (AMSCA) prisiljen trajno upravljati sredstva, ki so jih zasegli organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj. Zakon o razširjenih pristojnostih za zaplembo premoženja iz leta 2013 bi bilo treba uporabljati v celoti.

Kosovo je leta 2015 znatno okrepilo policijsko ukrepanje na podlagi obveščevalnih podatkov, kar bi bilo treba ohraniti. Kosovska policija ima dostop do vrste podatkovnih zbirk, ki so potrebne za njeno delo.

Dela za vzpostavitev podatkovne zbirke z elektronsko kazensko evidenco potekajo, vendar podatki še niso bili v celoti vneseni v sistem.

Javna naročila ostajajo glavno področje korupcije na Kosovu. Skupščina je 14. decembra 2015 sprejela spremenjeni zakon o javnih naročilih, s katerim je bila med drugim ustanovljena platforma za elektronska javna naročila, poskušal pa se je urediti tudi status članov Regulativne komisije za javna naročila, ki na Kosovu upravlja javna naročila, in Organa za revizijo javnih naročil, ki prouči odločitve, ki jih sprejme komisija. Te spremembe naj bi začele veljati januarja 2016. Glede na namigovanja o nedovoljenem dogovarjanju med Organom za revizijo javnih naročil in pravosodnimi organi kot tudi namigovanja o korupciji v zvezi z vodjem Organa za revizijo javnih naročil je ključno, da Kosovo vzpostavi ustrezne zaščitne ukrepe, s katerimi se bo zagotovilo neodvisno delovanje Organa za revizijo. Izvajati je treba stroge načrte za zagotavljanje integritete, da se zaščiti neodvisnost obeh organov.

Komisija za preprečevanje korupcije in Nacionalni svet za preprečevanje korupcije pod vodstvom predsednika Kosova sta okrepila sodelovanje. Komisija za preprečevanje korupcije ima na razpolago primerne vire in še naprej preverja prijave premoženjskega stanja in spremlja navzkrižja interesov v javnem sektorju.

V volilni kampanji iz leta 2014 je bila v praksi uporabljena kosovska zakonodaja o financiranju političnih strank. Osrednja volilna komisija ima zdaj dovolj osebja. Med lansko kampanjo so vse politične stranke Osrednji volilni komisiji predložile svoja finančna poročila, nekatere stranke pa so prejele kazni za pozno predložitev poročil.

Kosovski zakon o prestrezanju komunikacij je bil sprejet maja 2015. Ta zakon s pravnega, postopkovnega in tehničnega vidika jasno razlikuje med zakonitim prestrezanjem komunikacij za namene kazenskega pravosodja in varovanje varnosti Kosova. Prav tako ureja hrambo podatkov. Izvajanje tega temeljnega dela zakonodaje je v postopku priprave.

Na Kosovu se zdaj izvaja zaščita prič. Direktorat policije za zaščito prič ima na razpolago dovolj osebja in ustrezen proračun. S tretjimi državami so bili sklenjeni številni sporazumi o premestitvi.

¹³ Leta 2014 so bila zamrznjena ali zasežena sredstva v višini 30 milijonov EUR, zaplenjena pa so bila sredstva v višini le 128,000 EUR. V prvi polovici leta 2015 je bilo od zamrznjenih ali zaseženih sredstev v višini 16 milijonov EUR zaplenjenih 27,000 EUR.

Kosovo je doseglo določen napredek v boju proti trgovini s prepovedanimi drogami. V letih 2013 in 2014 so bile zasežene vedno večje količine marihuane, heroina in kokaina. Kosovo je sklenilo vrsto memorandumov o soglasju s ključnimi partnerji in prek svoje Enote za mednarodno sodelovanje na področju kazenskega pregona (ILECU) sodeluje v Europolovi operaciji „Zahodnobalkanska pot“ in Europolovi „Skupni preiskovalni enoti za Balkan“ za boj proti trgovini s prepovedanimi drogami. Večina primerov organiziranega kriminala, ki jih preiskuje policija, se nanaša na trgovino s prepovedanimi drogami, čeprav ostaja število pravnomočnih obsodb v zadevah, povezanih s trgovino s prepovedanimi drogami, nizko.

Odziv Kosova na trgovino z ljudmi in tihotapljenje migrantov je sprejemljiv. Policija ima zadostno osebje za preiskovanje kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi in tihotapljenjem migrantov. Po izredni migracijski krizi s Kosova konec leta 2014 in v začetku leta 2015 je Kosovo poostriilo nadzor avtobusnih podjetij, ki so običajno omogočala tihotapljenje migrantov. Čeprav je Kosovo zahodnobalkanska migracijska pot doslej obšla, je Kosovo okrepilo sodelovanje s Srbijo, Madžarsko in Avstrijo na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter kazenskega pregona.

Zakon o nadomestilih žrtvam kaznivih dejanj se izvaja, Kosovo pa je okrepilo prizadevanja za rehabilitacijo žrtev in preprečevanje trgovine z ljudmi.

Kosovo sprejema tudi ukrepe v zvezi s trgovino z orožjem, vendar ostaja stopnja uničenja osebnega orožja nizka. Za večjo učinkovitost prizadevanj v boju proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem bi moralo Kosovo dati prednost izvajanju vseh ukrepov, dogovorjenih v akcijskem načrtu za boj proti nedovoljeni trgovini s strelnim orožjem med EU in jugovzhodno Evropo.

Kosovo si še vedno prizadeva na področju boja proti terorizmu. Tuji borci ostajajo razlog za zaskrbljenost, kosovske oblasti pa so zbrale obsežne informacije o kosovskih borcih v Siriji. Izvaja se zakon iz leta 2015 o prepovedi udeležbe v oboroženih spopadih. Vlada je znatno okrepila svoja prizadevanja v boju proti nasilnemu ekstremizmu in radikalizaciji na Kosovu, zlasti s pridobitvijo podpore islamskih voditeljev.

Priporočila št. 5, 6 in 7:

Za izpolnjevanje vseh zahtev na področju boja proti organiziranemu kriminalu, korupciji in terorizmu bi Kosovo moralo storiti naslednje:

- na oddelke za huda kazniva dejanja pri kosovskih sodiščih premestiti zadostno število sodnikov z ustreznim podpornim osebjem;
- zagotoviti dosežke pri preiskavah, pravnomočnih obsodbah in zaplembah v zadevah, povezanih s hudimi oblikami organiziranega kriminala in korupcijo, zlasti s podelitvijo pooblastila in virov osrednjemu koordinatorju za hude oblike organiziranega kriminala in korupcijo za vodenje multidisciplinarnih skupin v finančnih preiskavah in spremljanje pravosodnega ukrepanja v takšnih zadevah;
- zagotoviti neodvisno delovanje Organa za revizijo javnih naročil. Izvajati bi bilo treba stroge načrte za zagotavljanje integritete, da se zaščiti neodvisnost tega organa in Regulativne komisije za javna naročila.

5.2 Sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter kazenskega pregona

Kosovo na področju sodelovanja pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj ter kazenskem pregonu izpolnjuje **vseh enajst zahtev**.

Kosovo je sklenilo 55 memorandumov o soglasju za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter kazenskega pregona s 16 državami članicami in misijo EULEX. V ključne partnerske države, kot so Turčija, Nemčija, Avstrija in Francija, je napotilo 7 uradnikov za zvezo.

Sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter kazenskega pregona poteka na dvostranski ravni ali v povezavi z Europolom prek misije EULEX ali v povezavi z Interpolom prek kontaktne točke v okviru misije začasne uprave Združenih narodov na Kosovu (UNMIK). Zadnja dva načina sodelovanja prav tako lajšata izmenjavo informacij na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter kazenskega pregona s Srbijo.

Odnosi z Europolom prek misije EULEX so se občutno izboljšali, prav tako pa tudi sodelovanje z Interpolom prek kontaktne točke v okviru misije UNMIK. Kosovo je avgusta 2015 vložilo prošnjo za članstvo v Interpolu.

Kosovska policija se lahko udeležuje seminarjev, ki jih organizira Evropska policijska akademija (CEPOL).

5.3 Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah

Kosovo na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah izpolnjuje **vseh sedem zahtev**.

Pristojni organ ima na razpolago dovolj osebja za obravnavo prejetih in poslanih zaprosil za medsebojno pravno pomoč.

Kosovo je sklenilo sporazume o medsebojni pravni pomoči z Belgijo, Hrvaško, Italijo, nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, Nemčijo, Švico in Turčijo. Pogajanja potekajo s Črno goro, Slovenijo in Združenimi državami Amerike. Sodelovanje s Srbijo se je s pomočjo posebnega predstavnika Evropske unije (PPEU) občutno izboljšalo.

Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah z državami članicami EU poteka bodisi prek dvostranskih sporazumov bodisi prek PPEU.

Kosovo je prav tako preučilo možnosti sodelovanja z Eurojustom.

5.4 Varstvo podatkov

Kosovo na področju varstva podatkov izpolnjuje **vse tri zahteve**.

Zakon o varstvu osebnih podatkov je v skladu s pravnim redom EU, vendar bi Kosovo moralo prihodnje spremembe okvira EU za varstvo podatkov vključiti v svojo pravno strukturo. Urad za varstvo podatkov je sprejel sekundarno zakonodajo na področju varnosti podatkov.

Skupščina se zdaj s tem uradom sistematično posvetuje o osnutkih zakonov, ki so ji predloženi, urad pa je to izkoristil in vplival na vsebino več osnutkov zakonodajnih aktov.

Urad je organiziral tudi vrsto dogodkov za ozaveščanje, na lokalni ravni pa so bile imenovane uradne osebe za varstvo podatkov. Proračun urada bi bilo treba ohraniti.

6. SKLOP 4: TEMELJNE PRAVICE V ZVEZI S SVOBODO GIBANJA

Kosovo na področju temeljnih pravic v zvezi s svobodo gibanja izpolnjuje **sedem od osmih zahtev**.

Pravni okvir za varstvo temeljnih pravic ostaja trden in je bil maja 2015 še okrepljen s sprejetjem zakona o zaščiti pred diskriminacijo, zakona o enakosti med spoloma in zakona o

varuhu človekovih pravic. Ti zakoni so bili sprejeti v okviru enega zakonodajnega svežnja (zakonodajni sveženj o človekovih pravicah) in so začeli veljati junija 2015.

Zakon o zaščiti pred diskriminacijo vključuje določbe o preprečevanju diskriminacije in boju proti njej, določbe o spodbujanju dejanske enakosti in določbe o uveljavitvi načela enakega obravnavanja vseh oseb pred zakonom. Zakon o enakosti spolov je opredelil popolno spoštovanje pravic žensk v skladu z mednarodnimi standardi. Novi zakon o varuhu človekovih pravic je izboljšal zakonodajo o instituciji varuha človekovih pravic, saj je razširil njegova pooblastila in okrepil določbe za njegovo neodvisnost in nepristranskost. Izvajanje teh zakonov bo zahtevalo sprejetje osmih podzakonskih aktov do konca leta 2015.

Izvajanje zakona o varuhu človekovih pravic mora zlasti povečati zmogljivost in vire institucije, da bi se ta lahko soočala z razširjenimi pooblastili. Kot glavni državni organ za enako obravnavo in državni preventivni mehanizem potrebuje več osebja, primerne prostore in primeren proračun za opravljanje svoje nove vloge. Začetni ukrepi, ki jih je sprejela vlada, so v nasprotju z duhom novega zakona. Vlada bi morala varuhu človekovih pravic dodeliti primerne prostore in zagotoviti njegovo popolno proračunsko neodvisnost.

Regionalni uradi varuha človekovih pravic zagotavljajo, da imajo državljani dostop do informacij glede njegovih pooblastil in nalog.

Vlada je nadaljevala tudi izvajanje strategije in akcijskega načrta za vključevanje romske, aškalske in egiptovske skupnosti. Dodatno financiranje je bilo dodeljeno in uporabljeno na lokalni ravni, da bi koristilo različnim podjetjem, s čimer je bilo ciljno usmerjeno v romsko, aškalsko in egiptovsko manjšino.

Dosledna uporaba člena 147 kazenskega zakonika ne bi vključila vseh etnično motiviranih incidentov, saj ta člen ne zajema namena za kaznivo dejanje. Izključna uporaba tega člena bi pomenila, da se ob prijavi incidentov morda ne bi upoštevali razlogi, zaradi katerih je do njih prišlo, ki so morda etnične narave. Ta vrzel bi se morda lahko zapolnila z uporabo člena 74.2.12 kazenskega zakonika, ki upošteva morebitno etnično motivacijo za kaznivo dejanje.

V letu 2014 je kosovska policija zabeležila 19 primerov, ki so bili morda etnično motivirani. V zadnjem četrtletju leta 2014 je bilo prijavljenih 26 takšnih primerov. Vzpostavljen je bil mehanizem sledenja etnično motiviranih kaznivih dejanj, ki deluje od leta 2014. Vendar pa ni jasno, kakšno je število takšnih kaznivih dejanj, saj kosovska policija statističnih podatkov ne zbira na usklajen način.

Zdaj obstajajo predpisi, ki preprečujejo prekrivanja med pristojnostmi občinskih svetov za varnost skupnosti ter občinskih skupščin. Priročnik za svete je bil objavljen januarja 2015.

Priporočilo št. 8:

- Za izpolnjevanje vseh zahtev na področju temeljnih pravic v zvezi s svobodo gibanja bi moralo Kosovo varuhu človekovih pravic dodeliti primerne prostore in zagotoviti njegovo popolno proračunsko neodvisnost.

7. ZAKLJUČEK

Komisija je izvajanje časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima s strani Kosova ocenila na podlagi informacij in ustreznih zakonodajnih in političnih dokumentov, ki jih je posredovalo Kosovo. Ta ocena je bila dopolnjena z ocenjevalnimi misijami na terenu, ki jih je izvedla Evropska komisija ob podpori strokovnjakov iz držav članic EU.

Od začetka dialoga s Kosovom o liberalizaciji vizumskega režima januarja 2012 in izročitve časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima kosovskim organom junija 2012 je Komisija redno poročala Svetu in državam članicam kot tudi Evropskemu parlamentu o napredku Kosova pri izpolnjevanju zahtev iz časovnega načrta.

Dialog o liberalizaciji vizumskega režima je, kot del splošne politike EU do Zahodnega Balkana, potekal v okviru dialoga o stabilizacijsko-pridružitvenem procesu. Komisija je od leta 2012 organizirala štiri srečanja visokih uradnikov in sklicala več tehničnih srečanj na strokovni ravni. O napredku pri vprašanjih, ki jih zajema dialog o liberalizaciji vizumskega režima, se redno razpravlja in poroča v okviru dialoga o stabilizacijsko-pridružitvenem procesu.

Misija Evropske unije za krepitev pravne države na Kosovu (EULEX KOSOVO) je v skladu s svojimi pooblastili imela pomembno vlogo pri spremljanju in usmerjanju kot tudi svetovanju institucijam Kosova pri sprejemanju in izvajanju reform ter izpolnjevanju zahtev iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima. Kosovski organi so prav tako učinkovito sodelovali z misijo EULEX, vključno pri izvajanju njenih izvršnih pooblastil.

Dialog o vizumskem režimu s Kosovom se je izkazal za pomembno in zlasti učinkovito orodje pri **spodbujanju daljnosežnih in težavnih reform na področju pravosodja in notranjih zadev** ter na drugih področjih, vplival pa je tudi na pravno državo in reformo kazenskega pravosodja. Ta vprašanja se spremljajo tudi znotraj drugih okvirov, kot je pododbor za pravico, svobodo in varnost dialoga o stabilizacijsko-pridružitvenem procesu.

Kosovo je na vseh področjih, ki jih zajema časovni načrt za liberalizacijo vizumskega režima, doseglo stalen in učinkovit napredek. To kaže, da so se kosovske institucije dolgoročno zavezale k izpolnjevanju zahtev iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima in da to obravnavajo kot poglobljeno prednostno nalogo.

Komisija je že predložila dve izčrpni poročili o napredku Kosova pri izpolnjevanju zahtev iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima. Prvo poročilo, sprejeto februarja 2013, se je osredotočilo na skladnost kosovske zakonodaje z zahtevami iz časovnega načrta. Drugo poročilo, ki je bilo objavljeno julija 2014, se je osredotočilo na izvajanje zakonodaje. Drugo poročilo je vključevalo 52 priporočil v okviru štirih sklopov časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima ter ponovnega sprejema in ponovne vključitve. V njem je bilo ugotovljeno, da je Kosovo doseglo dober napredek pri izvajanju zahtev iz časovnega načrta, vendar tudi to, da so potrebna nadaljnja prizadevanja v skladu s priporočili.

V tem poročilu je navedenih osem priporočil, ki ustrezajo osmim še neizpolnjenim zahtevam iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima.

Ključna prednostna naloga ostaja napredek pri izvajanju reform na naslednjih področjih:

- premestitev zadostnega števila sodnikov z ustreznim podpornim osebjem na oddelke za huda kazniva dejanja pri kosovskih sodiščih;
- zagotavljanje dosežkov pri preiskavah, pravnomočnih obsodbah in zaplembah v zadevah, povezanih s hudimi oblikami organiziranega kriminala in korupcijo, zlasti s podelitvijo pooblastil in virov osrednjemu koordinatorju za hude oblike organiziranega kriminala in korupcijo za vodenje multidisciplinarnih skupin v finančnih preiskavah in spremljanje pravosodnega ukrepanja v takšnih zadevah;
- zagotavljanje neodvisnega delovanja Organa za revizijo javnih naročil in izvajanje strogih načrtov za zagotavljanje integritete, da se zaščiti neodvisnost tega organa in Regulativne komisije za javna naročila;

- predložitev dokazil, da Kosovo izvaja svojo spremenjeno sekundarno zakonodajo o spremembah imen.

Komisija bo še naprej spremljala napredek Kosova pri še neizpolnjenih zahtevah in pri izvajanju reform, ki potekajo na naslednjih področjih: ratifikacija sporazuma o določitvi meje / razmejitvene črte s Črno goro, preden se za državljane Kosova odpravi vizumska obveznost; izplačilo sredstev iz sklada za ponovno vključitev s poudarkom na nudenju pomoči pri zaposlovanju, ustanavljanju malih podjetij, poklicnem usposabljanju in jezikovnem usposabljanju otrok; spremljanje razlogov za nizko število odobrenih prošelj za azil na Kosovu ter dodelitev primernih prostorov varuhu človekovih pravic in zagotavljanje njegove popolne proračunske neodvisnosti.

Komisija bo še naprej dejavno spremljala, kako Kosovo izvaja zahteve iz štirih sklopov časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima, kot tudi ponovno vključitev in ponovni sprejem, in sicer v okviru obstoječega dialoga o stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, pa tudi prek *ad hoc* mehanizmov za nadaljnje spremljanje, če bo to potrebno.

Na podlagi te ocene ter ob upoštevanju rezultatov stalnega spremljanja in poročanja, ki se izvajata že od začetka dialoga s Kosovom o liberalizaciji vizumskega režima januarja 2012, Komisija meni, da je to poročilo zadnje.

Komisija ostaja pri navedenih priporočilih. Takoj, ko bodo ta izpolnjena, in pod pogojem, da bodo vzpostavljeni učinkoviti ukrepi za preprečevanje nove migracijske krize, ki bodo ostali vzpostavljeni tudi v prihodnosti, bo Komisija sprejela predlog o spremembi Uredbe (ES) št. 539/2001.

Kosovo bi moralo še naprej organizirati ciljno usmerjene informacijske kampanje, katerih namen je pojasniti pravice in obveznosti glede potovanj v schengensko območje brez vizumov ter pravila, ki urejajo dostop do trga dela EU. Komisija bo še naprej spremljala Kosovo pri izpolnjevanju zahtev iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima in naredila vse, kar je v njeni moči, da mu pomaga te zahteve izpolniti.